

Vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2025-2027 taloussuunnitelman laadinnan lähtökohtana on valtuuston joulukuussa 2021 hyväksymä kuntastrategia *Pälkäne parasta aikaa 2030*. Kuntastrategiaan on tehty välitarkastelu loppuvuodesta 2023 (KV 28.11.2023 § 58). Strategiassa on linjattu kunnan pitkän aikavälin tavoitteet ja luotu visio kunnan tulevaisuudesta. Talousarvion 2025 toiminnalliset tavoitteet valmistellaan kuntastrategian pohjalta.

Talousjohtaja on valmistellut vuoden 2025 talousarviokehityksen yhteistyössä toimialojen kanssa. Kehysneuvottelut on käyty toimialoitain talousjohtajan, kunnanjohtajan sekä toimialajohtajan kesken. Pälkäneen kunnan hallintosäännön 74 §:n mukaisesti kunnanhallitus hyväksyy talouden suunnittelukehykset ja talousarvion laadintaohjeet, joiden puitteissa toimialat talousarvioehdotuksensa valmistelevat.

Verotulot ja valtionosuudet

Kehyksen pohjana on käytetty kuluvan vuoden talousarviota 2024 sekä viimeksi valmistunutta tilinpäätöstä 2023. Kehyksen valmistelussa vuodelle 2025 on ollut käytettävissä muun muassa Kuntaliiton kuntakohtainen veroennustekehikko sekä valtiovarainministeriön ja Kuntaliiton laatimat ennakkolliset valtionosuuslaskelmat. Verotulot on budjetoitu nykyisiin kunnallis- ja kiinteistöveroprosentteihin perustuen. Verotulojen arvioidaan kasvavan 4,8 %:lla vuoden 2024 talousarvion tasosta. Kehyksen 2025 verotulot ovat yhteensä noin 15,4 milj. euroa (+ 0,7 milj. euroa vs. TA2024). Valtionosuuksien ennakoidaan kertyvän kehityksen mukaan noin 3,9 milj. euroa eli kasvavan niin ikään 4,8 %:lla vuoden 2024 alkuperäisestä talousarviosta (+ 0,2 milj. euroa vs. TA2024).

Talousarvion laadintaan liittyy vielä lukuisia epävarmuustekijöitä. Valtionosuuslaskelmat sekä verotuloarviot ovat ennakkollisia ja tarkentuvat vielä myöhemmin. Yleinen talouden kehitys vaikuttaa voimakkaasti kunnan tuloihin verotulojen myötä.

Valtionosuudet laskevat tämän hetken laskelmien mukaan noin 600 000 euroa kuluva vuodesta 2024, kun te-uudistuksen myötä saatava lisääntyvä rahoitus (n. 0,8 milj. euroa) on eliminoitu. Pälkäneen kunnan valtionosuuksia heikentää myös sote-uudistukseen liittyvä rahoituspohjamuutos. Niin sanotun sote-erän vaikutus Pälkäneen valtionosuuteen vuonna 2025 on ennakkollisten laskelmien mukaan vajaat - 0,7 milj. euroa. Jälkikäteistarkastuksesta johtuva valtionosuuden läsiirtotarve vuodelta 2023 peritään kunnilta takaisin vuosien 2025-2027 aikana. Vuodelle 2025 kohdistuva osuus Pälkäneellä on vajaat -0,2 milj. euroa. Lisäksi kunnilta peritään vuosien 2025-2027 aikana takaisin vuodelle 2024 tehty määräaikainen lisäys (Pälkäneellä vajaat -0,1 milj. euroa vuonna 2025). Kuntien valtionosuusjärjestelmän uudistustyö on tällä hetkellä käynnissä.

Toimintakulut

Vuoden 2025 toimintakuluihin ei ole tehty yleistä indeksitarkastusta, koska inflaatio on hidastunut ja se ei vaikuta kaikkiin kuluryhmiin. Tiedossa olevat merkittävät korotukset ostopalveluissa on huomioitu.

Toimialojen merkittävimmät lakisääteiset/pakolliset menonlisäykset on huomioitu niillä tiedoilla, jotka ovat olleet saatavilla kehystä laadittaessa. Nykyiset kunta-alan työehtosopimukset ovat voimassa 30.4.2025 asti. Kehyslaskennassa palkankorotukset vuodelle 2025 on arvioitu, joten niihin liittyy epävarmuutta. Yhteensä palkankorotusten vaikutus vuodelle 2025 on noin 400 000 euroa TA2024 nähden (+3,2 %). Palkkabudjetointi tehdään henkilötasolla ja tiedot tarkentuvat työn edetessä. Henkilöstökuluissa on huomioitu KEVA:n tasausmaksussa tapahtunut muutos. Henkilösivukulut tarkentuvat talousarvioprosessin yhteydessä.

Työllisyyspalveluiden siirtyminen kunnille 1.1.2025 alkaen vaikuttaa merkittävästi Pälkäneen kunnan menoihin. Tällä hetkellä vaikuttaa vahvasti siltä, että uudistus ei tapahdu kustannusneutraalisti, sillä lisääntyvät valtionosuudet eivät kata lisääntyviä kustannuksia (työllisyysalueen maksuosuus sekä kunnan osuus työmarkkinatuen kuntaosuudesta).

Rahoitustuotot ja -kulut sekä poistot ja tilinpäätössiirrot

Rahoitustuotoissa ja -kuluissa korkomenot on arvioitu oletuksella, ettei uutta pitkäaikaista lainaa jouduta nostamaan vuonna 2025. Poistotaso on arvioitu tämän hetken tiedon mukaisesti ja sen arvioidaan laskevan hieman vuonna 2025 kuluva vuodesta. Investointivaroista muodostettua poistoeroa vähennetään suunnitelman mukaisten poistojen tahtiin. Tulosta parantava vaikutus kuitenkin heikkenee vuosittain.

Talousarviokehysten toimintakatteeksi muodostuu n. -18,2 milj. euroa, mikä on noin -2 miljoonaa euroa (+12,3 %) vuoden 2024 talousarviota heikompi. Toimintatuotot pysyvät hyvin lähellä vuoden 2024 talousarviota, kasvua 0,4 %. Toimintakulut kasvavat peräti 9,7 % johtuen mm. lisääntyvistä tehtävistä, kuten te-palveluiden järjestämistä vastuun siirrosta kunnille. Tulorahoituksen (verotulot ja valtionosuudet) sekä rahoitustuottojen ja -kulujen jälkeen vuosikatteeksi muodostuu noin 1,1 milj. euroa ja noin -2,5 milj. euron poistojen jälkeen kehysten tulos jää noin -1,4 milj. euroa miinukselle. Noin 0,3 milj. euron poistoeron vähennyksen jälkeen kehysten alijäämäksi tulee reilut -1,1 milj. euroa.

Talousarviokehys koskee ulkoisia eriä ja toimialoja sitoo tulojen ja menojen erotus eli toimintakate (netto). Kehys on laadittu tarkkaa taloudenpitoa noudattaen ja yllä mainittujen palkankorotusten lisäksi ainoastaan välttämättömät ja hyvin tärkeät menokohteet on lisätty kehukseen. Myös mahdollisia menosäästöjä ja tulonlisäyksiä on tarkasteltu ja otettu mukaan kehukseen.

Investoinnit

Pälkäneen kunnan voimassa olevan taloussuunnitelman 2024-2026 mukaiset investoinnit ovat yhteensä lähes 23 milj. euroa. Investointien suuri määrä tulee lisäämään kunnan vuosittaisia käyttötalouden poistoja sekä kasvavan lainamäärän myötä korkokuluja. Vuodelle 2025 tulee määrittää myös investointikehys, jotta talouden kantokyky turvataan. Investointikehuksessa poistonalaisten investointien investointikatoksi määritetään 8 milj. euroa vuodelle 2025.

Talouden tasapainotus

Pälkäneen kunnalla ei ole tällä hetkellä voimassa olevaa talouden tasapainotusohjelmaa. Talousarvion valmistelutilanne ja talouden näkyvät ovat kuitenkin heikentyneet selvästi vuosien 2024-2026 taloussuunnitelman hyväksymisestä. Taloussuunnitelma oli alun perin noin

1 milj. euron ylijäämäinen. Vuoden 2023 tilinpäätöksen mukaan kunnalla on taseessaan ylijäämää noin 16,6 milj. euroa. Vuoden 2024 muutetun talousarvion alijäämäennuste on noin -0,15 milj. euroa. Asukaskohtainen lainamäärä on 1 080 euroa tilinpäätöksessä 2023 (Suomen keskiarvo n. 3 300 euroa/asukas).

Kunnan talouden lähtötilanne on hyvä, minkä vuoksi vuoden 2025 talousarviokehukseen ei ole sisällytetty vielä erityisiä talouden tasapainotustoimenpiteitä/-ohjelmaa. Toimintaympäristön epävarmuus (te-uudistuksen kustannukset ja rahoitus, valtionosuudet ja verotulojen kehitys) on tällä hetkellä erittäin suurta, minkä vuoksi talouden tasapainotustoimenpiteiden käynnistäminen ei ole vielä välttämätöntä. Mikäli talouden ennakoitu alijäämä pysyy kuitenkin suurena talousarviovuodelle 2025 sekä taloussuunnitelmavuosille 2026-2027, on talouden tasapainotuksen käynnistäminen sekä tulojen että menojen osalta välttämätöntä. Talouden tasapainotustyö käynnistetään tässä tapauksessa vuoden 2025 aikana siten, että talous saadaan tasapainoon vuoteen 2028 mennessä. Taloutta tasapainotettaisiin vuosittain noin 0,4-0,5 milj. eurolla vuosina 2026-2028.

Liite

Talousarviokehys vuodelle 2025

Oheismateriaali

Talousarvion 2025 laadintaohje

Toimivallan peruste

Hallintosääntö 74 §

Valmistelija

Markus Jaakkola, talousjohtaja
p. 050 469 8477, markus.jaakkola@palkane.fi

Esitys

Kunnanjohtaja Pauliina Pikka

Kunnanhallitus päättää,

1. antaa liitteenä olevan käyttötalouden talousarviokehysten vuodelle 2025. Talousarviokehys annetaan kaikille toimialoille. Toimialoja sitoo meno- ja tulokehysten nettosumma. Kehys koskee kunnan ulkoisia eriä.
2. asettaa poistonalaisten investointien yhteenlasketuksi investointikatoksi 8,0 miljoonaa euroa vuodelle 2025,
3. valtuuttaa talousjohtajan ja kunnanjohtajan antamaan yksityiskohtaisia laadintaohjeita toimialoille,
4. talousarviokehystä tarkistetaan tarvittaessa kunnanhallituksen erillispäätöksellä toimintaympäristön mahdollisesti muuttuessa.

Käsittely kokouksessa

Markus Jaakkola poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon jälkeen klo 17:38.

Päätös

Hyväksyttiin esityksen mukaisesti.

Kunnanhallitus päätti kokouksessaan 17.6.2024 (§ 99) talousarviokehuksesta vuodelle 2025. Toimialat ovat valmistelleet talousarvioesityksiään annetun kehyksen pohjalta. Toimialojen toimintakatteet alittavat kokonaisuudessaan talousarviokehyksessä annetun toimintakatteen.

Kunnanhallitukselle esitellään talousarvion valmisteluvaihe. Toimialajohtajat esittelevät kokouksessa toimialansa talousarviot (käyttötalousosat sekä toiminnalliset tavoitteet) ja niissä tapahtuvat keskeiset muutokset. Lisäksi esitellään koko kunnan käyttötalousosa, investointiosa sekä rahoitusosa. Kunnanjohtajan esitys vuoden 2025 talousarvioksi ja taloussuunnitelmaksi 2026-2027 (talousarviokirja) tuodaan kunnanhallituksen kokoukseen 18.11.2024 ja esitetään edelleen valtuuston päätettäväksi 25.11.2024.

Toimivallan peruste	Hallintosääntö 74 § ja kuntalaki 110 §
Valmistelija	Markus Jaakkola, talousjohtaja p. 050 469 8477, markus.jaakkola@palkane.fi
Esitys	Kunnanjohtaja Pauliina Pikka Kunnanhallitus ottaa tiedoksi vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2026-2027 taloussuunnitelman valmistelutilanteen sekä käy keskustelua jatkovalmistelusta.
Käsittely kokouksessa	Pertti Salminen saapui kokoukseen tämän asian käsittelyn aikana klo 16:33. Harri Apell liittyi kokoukseen Teams-yhteydellä tämän asian käsittelyn aikana klo 16:33. Tiina Kivinen poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 16:33. Harri Apell poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 17:07. Sirkku Mäkelä saapui kokoukseen kokoukseen tämän asian käsittelyn aikana klo 17:08 Sirkku Mäkelä poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 17:21. Markus Jaakkola poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn päätyttyä klo 18:18. Kokoustauko 18:18-18:30.
Päätös	Hyväksyttiin esityksen mukaisesti.